

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
«ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»
підготовки бакалаврів

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «Економічна безпека держави та суб'єктів господарювання» підготовки бакалаврів.

Розробник: Зелінська Олена Зінов'ївна, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, кандидат економічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:



(підпис) (А. О. Бояр)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин, протокол № 6 від _10_ лютого 2026 р.

Завідувач кафедри:



(Бояр А. О.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань 29 Міжнародні відносини, спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини, ОПП «Міжнародний бізнес», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання – 3
		Семестр - 6
ІНДЗ: є		Лекції – 10 год.
		Практичні (семінарські) – 20 год.
		Самостійна робота – 110 год.
	Консультації – 10 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

ППП: Зелінська Олена Зінов'ївна

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Контактна інформація: 0667179634, Zelinska.Olena@vnu.edu.ua

Дні і час занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Вивчатимуться суттєві аспекти економічної безпеки держави та суб'єктів господарювання, а також механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. Дисципліна охоплює діяльність держави у напрямку захисту її інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз як в економічній сфері в цілому, так і в окремих галузях господарства. Особлива увага приділяється концептуальним основам забезпечення безпеки в умовах глобалізації та післявоєнного відновлення України.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета курсу – сформувати у здобувачів вищої освіти комплекс теоретичних знань та практичних навичок щодо забезпечення економічної стійкості на різних рівнях управління, а саме: 1) ідентифікувати та оцінювати реальні й потенційні загрози економічній безпеці держави та бізнесу в умовах глобалізації та воєнного стану; 2) оперативно й конструктивно працювати з індикаторами та граничними значеннями економічної безпеки для вчасного реагування на дестабілізуючі чинники; 3) коректно використовувати методи аналізу та зниження економічних ризиків при підготовці управлінських рішень у державних установах чи приватних компаніях; 4) виявляти та нейтралізувати прояви недобросовісної конкуренції, промислового шпигунства та інших зазіхань на комерційну таємницю й інформаційну безпеку суб'єкта господарювання;

5) продукувати стратегічні плани та концепції забезпечення економічної безпеки, спрямовані на створення інноваційної конкурентоздатної економіки у післявоєнний період відновлення України.

Soft skills (компетентності):

- ідентифікувати та оцінювати вплив глобалізаційних процесів на стан національної економічної безпеки;
- професійно орієнтуватися у ситуаціях, пов'язаних із захистом інтересів суб'єктів господарювання;
- формувати та реалізовувати стратегічні плани протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам;
- застосовувати критичне мислення та економічний погляд для обґрунтування заходів із мінімізації ризиків у критичних умовах (зокрема під час війни та післявоєнного відновлення).

3. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади економічної безпеки держави						
Тема 1. Економічна безпека як провідна складова національної безпеки держави	13	1	2	10	-	ДС/5
Тема 2. Індикатори, пороги та методологія оцінки рівня економічної безпеки	13	1	2	10	-	ДС/5
Тема 3. Класифікація загроз: внутрішні та зовнішні виклики в умовах глобалізації	13	1	2	10	-	ДС/5
Тема 4. Функціональні складові безпеки держави (фінансова, енергетична, продовольча)	13	1	2	10	-	ДС/5
Тема 5. Роль державних інститутів у системі гарантування національних інтересів	13	1	2	10	-	ДС/5
Разом за модулем 1	65	5	10	50	-	25
Змістовий модуль 2. Механізми та стратегії безпеки суб'єктів господарювання						
Тема 6. Концептуальні основи економічної безпеки підприємства та її об'єкти	17	1	2	12	2	ДС/5
Тема 7. Управління ризиками та інструменти захисту інтересів бізнесу	17	1	2	12	2	ДС/5
Тема 8. Інформаційна безпека, комерційна таємниця та конкурентна розвідка	17	1	2	12	2	ДС/5
Тема 9. Кадрова та інтелектуальна безпека в системі управління організацією	17	1	2	12	2	ДС/5
Тема 10. Стратегічне планування безпеки у період післявоєнного	17	1	2	12	2	ДС/5

відновлення України						
Разом за модулем 2	85	5	10	60	10	25
Види підсумкових робіт						
Контрольна робота (тест)						T/30
ІНДЗ						ІНДЗ/20
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

* Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти.

4. Завдання для самостійного опрацювання.

1	Підготовка до дискусії (семінару) та тесту за темою «Еволюція поглядів на економічну безпеку в умовах формування нового світового порядку. Взаємозв'язок національних інтересів та економічного суверенітету»
2	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Аналіз методики розрахунку рівнів економічної безпеки України (згідно з чинним законодавством). Критичні пороги та їх значення для макроекономічної стабільності»
3	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Дослідження впливу воєнних дій на зміну структури зовнішніх та внутрішніх загроз. Деструктивні чинники тінізації економіки та корупції»
4	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Оцінка продовольчої та енергетичної безпеки України в контексті глобальних продовольчих ланцюгів. Екологічна безпека як фактор сталого розвитку»
5	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Функції Ради національної безпеки і оборони України у сфері економіки. Роль Бюро економічної безпеки (БЕБ) у протидії економічним злочинам»
6	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Створення комплексної системи безпеки підприємства: організаційні та правові засади. Об'єкти та суб'єкти захисту на мікрорівні»
7	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Методи мінімізації підприємницьких ризиків. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення життєздатності бізнесу в умовах невизначеності»
8	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Інструментарій конкурентної розвідки vs промислове шпигунство: етичні та правові межі. Режим комерційної таємниці та захист персональних даних»
9	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Оцінка лояльності персоналу та методи запобігання внутрішньому шахрайству. Інтелектуальна безпека як захист авторських прав та інновацій»
10	Підготовка до дискусії та тесту за темою «Розробка дорожньої карти економічного відновлення підприємства після завершення бойових дій. Залучення інвестицій та міжнародних грантів для модернізації безпекової системи бізнесу»
11	Виконання ІНДЗ «Порівняльний аналіз систем економічної безпеки провідних країн світу (на прикладі США, Японії або країн ЄС)»

IV. Політика оцінювання

Обов'язкове дотримання норм Кодексу академічної доброчесності ВНУ (<http://surl.li/aagxg>) у процесі навчання. Допускається заочне письмове відпрацювання пропущених з поважної причини семінарів. Максимальна кількість дозволених пропусків без поважної причини – 2. Можливе зарахування результатів формальної чи неформальної освіти

як окремих тем чи змістових модулів курсу відповідно до Положення ВНУ від 29.08.2024 р. (<http://surl.li/sbwzdh>).

Максимальна кількість балів за вивчення курсу – 100, включаючи:

- 50 балів за участь в дискусіях під час семінарських занять (по 5 балів за кожну тему) (Модуль 1);
- 20 балів за виконання ІНДЗ (Модуль 2);
- 30 балів – тест (електронне тестування) за усіма темами курсу (див. нижче перелік питань) (Модуль 3).

Необхідний мінімум для успішного завершення курсу – 60 балів.

Модуль 1 – участь у семінарах (макс = 50 балів)										Модуль 2	Модуль 3	Макс сума
										Тест	ІНДЗ	
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	30	20	100
Сем 1	Сем 2	Сем 3	Сем 4	Сем 5	Сем 6	Сем 7	Сем 8	Сем 9	Сем 10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового контролю – залік. Залік виставляється здобувачеві автоматично, якщо ним виконано усі види передбачених силабусом освітнього компонента робіт та одержано 60 або більше балів. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем або написати письмово від руки ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету (див. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів ВНУ імені Лесі Українки – <http://surl.li/ddfha>).

Для здобувачів ОПП спеціальностей «Медицина», «Стоматологія», «Фармація», «Терапія і реабілітація» переведення балів у 200-бальну шкалу здійснюється шляхом помноження балів 100-бальної шкали на 2.

Питання для підготовки до підсумкового тесту

1. Визначення поняття «економічна безпека держави» та її місце в системі національної безпеки.
2. Назвіть основні національні економічні інтереси України в сучасних умовах.
3. Що таке об'єкти та суб'єкти економічної безпеки держави?
4. Яка роль економічного суверенітету у забезпеченні стійкості держави?
5. Поняття «індикатори економічної безпеки»: класифікація та значення.
6. Що таке граничні значення (пороги) показників безпеки та які наслідки їх перетину?
7. Методологічні підходи до інтегральної оцінки рівня економічної безпеки.
8. Класифікація зовнішніх загроз економічній безпеці в умовах глобалізації.
9. Внутрішні загрози економічній стабільності: корупція, тінізація, деіндустріалізація.
10. Сутність фінансової безпеки держави та її основні показники.
11. Енергетична безпека: виклики для України та шляхи диверсифікації ресурсів.
12. Продовольча безпека як чинник соціальної стабільності та експортного потенціалу.
13. Демографічна та соціальна складові безпеки: вплив міграційних процесів.
14. Повноваження РНБО України у сфері координації заходів економічної безпеки.

15. Функції та завдання Бюро економічної безпеки у протидії правопорушенням.
16. Поняття «економічна безпека підприємства» та її функціональні складові.
17. Основні етапи побудови комплексної системи безпеки на підприємстві.
18. Відмінність між зовнішніми та внутрішніми загрозами для суб'єкта господарювання.
19. Класифікація підприємницьких ризиків: методи їх ідентифікації та мінімізації.
20. Роль ризик-менеджменту в забезпеченні фінансової стійкості фірми.
21. Інформаційна безпека бізнесу: методи захисту даних та IT-інфраструктури.
22. Поняття комерційної таємниці: юридичні підстави захисту та перелік відомостей.
23. Конкурентна розвідка: легітимні методи збору інформації vs промислове шпигунство.
24. Кадрова безпека підприємства: етапи перевірки персоналу та запобігання лояльності.
25. Інтелектуальна безпека: захист патентів, торгових марок та авторських прав.
26. Техніко-технологічна безпека як основа конкурентоспроможності виробництва.
27. Вплив воєнного стану на операційну безпеку українських підприємств.
28. Стратегічне планування безпеки бізнесу: розробка антикризових планів.
29. Державна підтримка та регулювання економічної стійкості бізнесу в період кризи.
30. Особливості забезпечення економічної безпеки в проєктах післявоєнного відновлення.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти спеціальностей «Медицина», «Стоматологія», «Фармація», «Терапія і реабілітація»

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
170–200	Зараховано
150–169	
140–149	
130–139	
120–129	
0–119	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Ведення сталого бізнесу в Європі: монографія / А. О. Бояр, І. С. Скороход, І. В. Кицюк, В. В. Кухарик, О. З. Зелінська, М. С. Лугова; за ред. А. О. Бояра. Луцьк: Вежа-Друк, 2025. 147. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/28633/1/Sustainable%20business%20practices_EU.pdf
2. Економічна безпека держави: навчально-методичний посібник / Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І., Зачосова Н.В., Живко М.О., Серета В.В., Занора В.О., Бісвець А.В.; за ред. Живко З. Б. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 240 с. URL: <https://surl.li/zvfpqv>
- Марченко О. С.

3. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / О. С. Марченко ; М-во освіти і науки України, нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2022. 246 с. URL: <https://surl.li/dbhkhk>
4. Зелений і безпечний Європейський Союз : монографія / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), І. В. Кицюк, Н. І. Романюк та ін.] ; за ред. А. О. Бояра, В. Й. Лажніка. Луцьк : Вежа-друк, 2023. 592 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22956/3/Zel_bezp%20EU_2023.pdf
5. Основи забезпечення економічної безпеки підприємництва: навч. посібник для слухачів магістратури / Л. В. Рибальченко, О. О. Косиченко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 120 с. URL: <https://surl.li/pbsieh>
6. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>
7. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>
8. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: Указ Президента України від 11.08.2021 р. № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021>